

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра менеджменту та адміністрування

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
25.09.2023
протокол № 10, п. 10

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 25.09.2023 № 138

**ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ /
THEORY OF SOCIAL RISKS
РОБОЧА ПРОГРАМА**

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	23 Соціальна робота /	«Social work»
Спеціальність	232 Соціальне забезпечення /	«Social Welfare»
Освітня програма	«Соціальне забезпечення /»	«Social Welfare»

Розробник: Корж Наталія, доктор економічних наук, професор

Гарант освітньої програми «Соціальне забезпечення» - Лілія Мартинова;
доктор економічних, професор

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування від 28.08.2023 протокол № 18;
на засіданні вченої ради факультету економіка, менеджменту та права від 15.09.2023 протокол № 09.

Рецензенти:

Махначова Наталія, кандидат економічних наук, доцент
Вальчишен Ігор, директор ПВНП «Вінницяпромстандарт»

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 24.10.2023 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,16.
Обл.-вид. арк. 0,96. Тираж 2. Зам. № 487.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Метою вивчення дисципліни «Теорія соціальних ризиків» є формування знань та навичок в сфері запобігання, пом'якшення наслідків і стратегії подолання соціальних ризиків.

Предметом навчальної дисципліни є механізми та інструменти оцінювання, запобігання та пом'якшення соціальних ризиків.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Теорія соціальних ризиків» для освітньої програми «Соціальне забезпечення» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- загальні компетентності:

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

СК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні

Результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Теорія соціальних ризиків» полягають:

РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

РН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

РН 20. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, та базується на знаннях з «Економічної теорії», «Безпеки життя», «Теорії та історії соціального забезпечення», «Економічних основ соціального забезпечення», «Психології спілкування та конфліктології».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість навчальних годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	Лекції	Практичні	СРС	
Тема 1. Соціальні ризики в загальній теорії ризиків: сутність та зміст	14	2	4	8	Усне опитування, тестування
Тема 2. Чинники формування соціальних ризиків	14	4	4	10	Усне опитування, колоквиум
Тема 3. Класифікація соціальних ризиків	14	2	4	8	Усне опитування, тестування
Тема 4. Професійні та кадрові ризики в соціальній роботі	14	2	4	8	тестування ,усне опитування
Тема 5.Соціальні ризики в трудовій сфері	14	2	4	8	Розв'язування ситуацій, усне опитування
Тема 6. Ризик-менеджмент як інструмент мінімізації впливу загроз у соціальній сфері	12	2	2	8	Розбір кейсів, усне опитування
Тема 7. Принципи управління соціальними ризиками	14	2	4	8	Усне опитування, тестування
Тема 8. Процес та методи управління соціальними ризиками в контексті сучасного державного управління.	14	2	2	10	Усне опитування, тестування
Тема 9. Ідентифікація ризиків та їх ранжирування	14	2	4	8	Усне опитування, тестування. Розбір ментальних пасток
Тема 10. Загальні підходи до аналізу та оцінки ризиків	12	2	2	8	Усне опитування, розв'язування завдань
Тема 11. Механізм оцінки ризиків з боку соціальних працівників в розрізі запобігання та протидії домашньому насильству	14	2	2	10	Усне опитування, презентація доповіді
Тема 12. Стратегії та механізми управління соціальними ризиками	14	2	4	8	Розв'язування ситуаційних завдань, усне опитування
Тема 13. Формування культури управління ризиками в соціальній сфері	12	2	2	8	Усне опитування, колоквиум
Підсумковий контроль					екзамен
Обсяг навчального курсу	180/6	28	42	110	

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальні ризики в загальній теорії ризиків: сутність та зміст

Специфіка розвитку сучасного суспільства та структура соціального уявлення як основа соціального буття. Соціальна складова ризиків. Особливості категорії ризику в контексті Зміст теорій соціального ризику: «суспільство ризику» У. Бека й Е. Гідденса; теорія «калькулятивної раціональності» М. Фуко; культурно-символічна концепція ризику М. Дугласа; соціально-перцептивна концепція ризику Н. Лумана і П. Словіка»; «нові ризики». Різниця між соціальними ризиками на рівні сприйняття та об'єктивних ризиків. Соціологічний підхід у визначенні соціального ризику. Роль конференції ООН, (Ріо-де-Жанейро,1992) в розвитку теорії соціальних ризиків. Підхід Всесвітнього економічного форуму «Глобальні ризики» до змісту соціальних ризиків. Підхід до змісту соціальних ризиків, закладений у рішеннях Європейського суду з прав людини. Особливості соціальних ризиків в Україні. Соціальні ризики України в умовах війни та повоєнного відновлення

Тема 2. Чинники і механізми формування соціальних ризиків

Основні чинники соціальних ризиків. Чинники і механізми формування ризиків соціальної політики: чинники демографічних ризиків; соціально-демографічних ризиків; у сфері зайнятості населення; зайнятості; охорони здоров'я; національної освіти. Чинники ймовірнісного типу настання. Чинники ризиків фізіологічного типу настання (демографічні, фізіологічні, зовнішнього середовища). Чинники і механізми формування соціальних ризиків поведінкового типу (інтраособистісні - психічні, соціальні, органічні властивості людини; якість життя – економічні, соціальні, політично-правові)

Тема 3. Класифікація соціальних ризиків

Методологічні засади класифікації соціальних ризиків. Класифікація соціальних ризиків за методичними підходами до їх вивчення. Ризики соціальної політики, ризики ймовірнісного типу настання, фізіологічні та поведінкові ризики. Ієрархічні рівні виникнення соціальних ризиків: державний; регіональний; муніципальний; груповий; індивідуальний; ризики світового рівня (міждержавні). Класифікація соціальних ризиків за правовою природою.

Просторово детерміновані ризики соціального відторгнення як аспект сталого людського розвитку. Глобальні соціальні ризики у сфері праці. Список категорій соціальних ризиків ЄБРР.

Тема 4 Професійні та кадрові ризики в соціальній роботі

Зміст та причини виникнення професійних ризиків в соціальній роботі: професійної деформації соціального працівника. синдрому емоційного вигорання, ризик «професійної втоми». Кадрові ризики як результат управлінських помилок. Ризики, що пов'язані з набором, підбором та відбором персоналу. Ризики адаптації. Ризики, що пов'язані з мотивацією соціальних співробітників. Ризики неефективного використання персоналу Ризики, що пов'язані зі звільненням працівників в соціальній сфері. Механізми запобігання професійних та кадрових ризиків в соціальній роботі.

Тема 5. Соціальні ризики в трудовій сфері

Соціальні ризики в сфері трудових відносин та їх класифікація. Взаємозв'язок соціальних ризиків у трудовій сфері зі складністю та багатоаспектністю ринку праці та зайнятістю. Критеріальні характеристики соціальних ризиків у трудовій сфері. Рівні інституалізації соціальних ризиків в трудовій сфері.

Зміст ризиків формування та розвитку трудового потенціалу та його підсистем - організаційної; кадрової; матеріально-технічної; мотиваційної.

Соціальні ризики в сфері зайнятості як ймовірність настання небажаних наслідків для реалізації інтересів суб'єкта відносин зайнятості внаслідок прийнятого рішення чи зміни інституціонального середовища (інституціональні, організаційні протиріччя).

Тема 6. Ризик-менеджмент як інструмент мінімізації впливу загроз у соціальній сфері

Система державного управління соціальними ризиками. Концепція соціального ризик-менеджменту Р. Хольцмана та С. Йоргенсена. Різниця управління соціальними ризиками за цілями, організацією та методами досягнення результату відрізняється управління економічними ризиками. Особливості реалізації менеджменту соціальних ризиків: вихід за межі вузькопрофесійних уявлень; формалізація існуючих знань; експертиза прийнятих рішень з метою виявлення латентних ризиків із подальшим коригуванням самих рішень; цільова організація процесу управління. Інституційна та змістовна частина теорії управління соціальними ризиками.

Тема 7. Принципи управління соціальними ризиками

Принципи управління соціальними ризиками як шляхи підвищення його ефективності. Система принципів управління соціальними ризиками. Зіставлення принципів права соціального забезпечення та принципів управління соціальними ризиками. Зміст принципів, що відображають мету

управління соціальними ризиками. Принципи, що стосуються діяльності суб'єктів управління соціальними ризиками та особливостей їх правового становища. Принципи, що характеризують процес управління соціальними ризиками та застосовувані при цьому методи.

Тема 8. Процес та методи управління соціальними ризиками в контексті сучасного державного управління.

Управління ризиками як процес, його мета і завдання. Функції управління ризиком на підприємстві. Основні етапи процесу управління ризиком.

Алгоритм управління ризиком. Процес генерації ризику (*risk-generation process*) (за Майлі Меркфохером). Етапи виникнення соціальних небезпек (технологічних і культурних). Особливості ухвалення рішення про ризик культурних небезпек (*post factum*). «Ланцюг ризику» (*risk chain*): небезпека, прояв, ефекти, оцінювання. Механізми державного управління соціальними ризиками. Зміст гібридної форми управління соціальними ризиками. Зміст процесу управління соціальними ризиками. Методи управління ризиком: запобігання ризику, ігнорування ризику, поглинання ризику, розподіл ризику, прийняття ризику, компенсації ризику, передачі ризику. Схема методів публічного управління соціальними ризиками Правила вибору, оцінка ефективності вибраного методу.

Тема 9. Ідентифікація ризиків та їх ранжирування

Процедура ідентифікації ризиків. Інструменти структурування ризиків: метод «краватка-метелик», класифікатори ризиків, аналіз чутливості та сценарний аналіз. Методи документування ризиків: табличний, графічний.

Тема 10. Загальні підходи до аналізу та оцінки ризиків

Огляд основних методів аналізу ризиків. ISO/IEC 31010:2009 «Менеджмент ризиків. Методи оцінювання ризиків». Загальна характеристика методів експертної оцінки. Метод рангової кореляції. Метод вивчення небезпеки і зручності використання (HAZOP-метод). Метод відмови і аналіз критичності ефектів (FMESCA-метод). Методи оцінки вірогідності несприятливих подій: метод побудови дерева подій (ETA), метод «події-наслідку» і метод дерева відмов (FTA). Техніка контролюваного інтервалу та пам'яті. Аналіз чутливості. Аналіз сітки дії вірогідності. Метод урахування ризикової складової у ставці дисконту. Оцінка ризиків і вразливості (Світовий банк). Методика аналізу ризику Вільяма Роува. Методи аналізу ризику: метод порівняння об'єктивних і суб'єктивних оцінок ризику.

Тема 11. Механізм оцінки ризиків з боку соціальних працівників в розрізі запобігання та протидії домашньому насильству

Значення систем оцінювання ризиків для соціальних працівників. Вимоги до інструментів оцінювання соціальних ризиків. Показники оцінки ризику. Модель оцінювання ризику Міжвідомчої конференції з оцінки ризику(MARAC). Оцінка ризику безпеки соціальних працівників. Оцінка ризику для притулків.

Тема 12. Стратегії та механізми управління соціальними ризиками

Роль світового банку у формуванні системи управління соціальними ризиками - заміна непродуктивних стратегій подолання завчасним плануванням і механізмами, які допомагають домогосподарствам передбачити шоки та застрахуватися від них. Стратегії управління соціальними ризиками - попередження, зменшення та пом'якшення. Механізми управління соціальними ризиками: неформальні, ринкові, державні. Характеристика їх сильних сторін та обмежень.

Волонтери як сучасний інструмент вирішення соціальних проблем. Типи ризиків, пов'язаних із волонтерською службою: ризики особистої безпеки(економічні, правові, втрати здоров'я) ризики конфіденційності даних, ризик для репутації, захисту молоді та трудового законодавства тощо Ризики, які супроводжують волонтерський рух.

Тема 13. Формування культури управління ризиками у соціальній сфері

Розвиток культури управління ризиками в організаціях соціального захисту. Методи запровадження ризиків в операційну діяльність організацій соціального захисту. Формування довіри до системи управління ризиками. Програма управління ризиками (ПУР) та етапи її реалізації. Політика ризик-менеджменту. Участь вищого керівництва в ризик-менеджменті. Установлення стратегії реакції на ризик. Установлення відповідальності за впровадження ризик-менеджменту в організаціях соціального захисту.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: теоретичні підходи та концепції теорії соціального ризику, розуміти зміст соціального ризику як складову загального ризик-менеджменту; сучасні тенденції розвитку соціальних ризиків. Знати та розуміти предметну область та розуміти професійну діяльність</p> <p>Вміти: Розрізняти соціальний ризик від загального ризик-менеджменту Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення</p>	<p>Тема № 1. Соціальні ризики в загальній теорії ризиків: сутність та зміст</p> <p>Лекція 1. План лекції 1. Визначення ризику та його природи. 2. Специфіка розвитку сучасного суспільства та структура соціального уявлення як основа соціального буття 3. Поняття і роль соціального ризику 4. Особливості соціальних ризиків в Україні. Рекомендовані джерела: Основна: 4, 8,12 Додаткова: 6 Інтернет-ресурси: 1</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Есе на тему «Соціальні ризики сучасності та майбутнього України «Вплив глобальних ризиків на соціальну сферу в Україні»</p>	8
	<p>Практичне заняття № 1 1 Зміст теорій соціального ризику «суспільство ризику» Бека й Е. Гідденса. 2. Зміст теорії «калькулятивної раціональності» М. Фуко. 3.Зміст культурно-символічної концепції ризику М. Дугласа. 4. Соціально-перцептивна концепція ризику Н. Лумана і П. Словіка». 5 Сутність «нових ризиків».</p>	2
	<p>Практичне заняття № 2 1 Різниця між соціальними ризиками на рівні сприйняття та об'єктивних ризиків. Соціологічний підхід у визначенні соціального ризику. 2 Роль конференції ООН, (Ріо-де-Жанейро,1992) в розвитку теорії соціальних ризиків. 3 Підхід Всесвітнього економічного форуму «Глобальні ризики» до змісту соціальних ризиків. 4 Підхід до змісту соціальних ризиків, закладений у рішеннях Європейського суду з прав людини. 5 Соціальні ризики України в умовах війни та повоєнного відновлення.</p>	2
<p>Знати: чинники формування соціальних ризиків та наслідки від настання таких</p>	<p>Тема № 2. Чинники формування соціальних ризиків Лекція 2. План лекції 1.Структура чинників соціальних ризиків. 2.Чинники і механізми формування ризиків соціальної політики.</p>	2

<p>ризиків. Вміги: розрізняти природу чинників та передбачати соціальні ризики та наслідки від їх настання; аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави; визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення</p>	<p>Лекція 3 План лекції 1. Чинники ймовірнісного типу настання. 2. Чинники ризиків фізіологічного типу настання. Рекомендовані джерела: Основна: 5,9 Додаткова: 8 Інтернет-ресурси: 2</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати кейси з прояву чинників соціального ризику.</p>	10
	<p>Практичне заняття № 3 1. Зміст чинників демографічних ризиків. 2. Складові, що формують фактори соціально-демографічних ризиків. 3. Зміст чинників у сфері зайнятості населення та зайнятості. 4. Зміст чинників соціальних ризиків охорони здоров'я та національної освіти.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 4 1. Чинники і механізми формування соціальних ризиків поведінкового типу 2. Зміст та прояв інтраособистісні чинників соціального ризику 3. Зміст чиннику «якість життя» на формування соціальних чинників</p>	2
<p>Знати та розуміти предметну область професійну діяльність</p> <p>Вміги: аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави; розрізняти типи соціальних ризиків.</p>	<p>Тема № 3. Класифікація соціальних ризиків Лекція 4. План лекції 1. Методологічні засади класифікації соціальних ризиків. 2. Класифікація соціальних ризиків за методичними підходами до їх вивчення. Рекомендовані джерела: Основна: 6,9,10 Додаткова: 2,4 Інтернет-ресурси: 1</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати презентацію щодо того, як реалізуються соціальні ризики за категоріями</p>	8
	<p>Практичне заняття 5 1. Ризики соціальної політики, ризики ймовірнісного типу настання, фізіологічні та поведінкові ризики. 2. Ієрархічні рівні виникнення соціальних ризиків: державний; регіональний; муніципальний; груповий; індивідуальний; ризики світового рівня (міждержавні). 3. Класифікація соціальних ризиків за правовою природою.</p>	2

	<p>Практичне заняття 6 1.Просторово детерміновані ризики соціального відторгнення як аспект сталого людського розвитку. 2.Глобальні соціальні ризики у сфері праці. 3.Список категорій соціальних ризиків (СБРР).</p>	2
<p>Знати: соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан персоналу в сфері соціального захисту. Вміти: оцінювати якість соціальних послуг на основі існуючих ризиків; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми</p>	<p>Тема № 4. Професійні та кадрові ризики в соціальній роботі Лекція 5. План лекції 1 Зміст та причини виникнення професійних ризиків в соціальній роботі. 2.Кадрові ризики як результат управлінських помилок. Рекомендовані джерела: Основна: 5, 8, 12 Додаткова: 9,12 Інтернет-ресурси: 5,6,7</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	8
	<p>Практичне заняття 7 1. Ризики, що пов'язані з набором, підбором та відбором персоналу. 2. Ризики адаптації. 3. Ризики, що пов'язані з мотивацією соціальних співробітників. 4. Ризики неефективного використання персоналу 5. Ризики, що пов'язані зі звільненням працівників в соціальній сфері.</p>	2
	<p>Практичне заняття 8 1. Механізми запобігання професійних та кадрових ризиків в соціальній роботі. 2. Критерії особистості лідера. 3. Особистісні фактори, що сприяють розвитку ефективності лідера.</p>	2
<p>Знати та розуміти предметну область та розуміти професійну діяльність; особливості формування ризиків в професійній діяльності. Вміти: передбачати та попереджати соціальні ризики в професійній діяльності</p>	<p>Тема № 5. Соціальні ризики в трудовій сфері Лекція 6. План лекції 1. Взаємозв'язок соціальних ризиків у трудовій сфері зі складністю та багатоаспектністю ринку праці та зайнятістю. 2. Критеріальні характеристики соціальних ризиків у трудовій сфері 3. Зміст ризиків формування та розвитку трудового потенціалу та його підсистем Рекомендовані джерела: Основна: 10 Додаткова: 12 Інтернет-ресурси:7</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати доповідь на тему «Соціальні ризики в сфері зайнятості: повоєнні виклики»</p>	8

	<p>Практичне заняття № 9</p> <p>1. Соціальні ризики в сфері трудових відносин та їх класифікація.</p> <p>2. Рівні інституалізації соціальних ризиків в трудовій сфері.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 10</p> <p>1. Соціальні ризики в сфері зайнятості як ймовірність настання небажаних наслідків для реалізації інтересів суб'єкта відносин зайнятості внаслідок прийнятого рішення чи зміни інституціонального середовища</p> <p>2. Інституціональні та організаційні протиріччя соціальних ризиків в сфері зайнятості.</p>	2
<p>знати інституційну та змістовну частину теорії управління соціальними ризиками.</p> <p>вміти: аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності. визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.</p>	<p>Тема № 6. Ризик-менеджмент як інструмент мінімізації впливу загроз у соціальній сфері</p> <p>Лекція 7</p> <p>План лекції</p> <p>1. Система державного управління соціальними ризиками.</p> <p>2. Різниця управління соціальними ризиками за цілями, організацією та методами досягнення результату відрізняється управління економічними ризиками.</p> <p>3. Інституційна та змістовна частина теорії управління соціальними ризиками.</p> <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основна: 9,10</p> <p>Додаткова: 11,</p> <p>Інтернет-ресурси: 2</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>Підготувати доповідь на тему: «Реалізація механізму громадської думки щодо обговорення соціально значущих проблем як компонент системи управління ризиками»</p>	8
	<p>Практичне заняття № 11</p> <p>1. Концепція соціального ризик-менеджменту Р. Хольцмана та С. Йоргенсена</p> <p>2. Особливості реалізації менеджменту соціальних ризиків: вихід за межі вузькопрофесійних уявлень; формалізація існуючих знань; експертиза прийнятих рішень з метою виявлення латентних ризиків із подальшим коригуванням самих рішень; цільова організація процесу управління</p>	2
<p>знати: принципи управління соціальними ризиками</p> <p>вміти: приймати обґрунтовані рішення, діяти соціально та свідомо..</p>	<p>Тема № 7. Принципи управління соціальними ризиками</p> <p>Лекція 8.</p> <p>План лекції</p> <p>1. Принципи управління соціальними ризиками як шляхи підвищення його ефективності</p> <p>2. Зіставлення принципів права соціального забезпечення та принципів управління соціальними ризиками.</p> <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основна: 4, 6, 9,</p> <p>Додаткова: 6, 12</p> <p>Інтернет-ресурси: 2</p>	2

	<p>Самостійна робота студентів. Доповідь на тему: «Дія принципу своєчасності захисту від соціальних ризиків під час непередбачуваних подій в Україні (пандемія, війна)»</p>	8
	<p>Практичне заняття № 12 1. Система принципів управління соціальними ризиками. 2. Зміст принципів, що відображають мету управління соціальними ризиками.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 13 1. Принципи, що стосуються діяльності суб'єктів управління соціальними ризиками та особливостей їх правового становища. 2. Принципи, що характеризують процес управління соціальними ризиками та застосовувані при цьому методи.</p>	2
<p>Знати: особливості організації та управління процесами ризик-менеджменту в соціальному забезпеченні; алгоритм процесу управління ризиками та соціальними ризиками, розуміти їх різницю; методи управління соціальними ризиками</p> <p>Вміти: Обґрунтовувати вибір та оцінювати ефективність методу управління соціальним ризиком</p>	<p>Тема № 8. Процес та методи управління соціальними ризиками в контексті сучасного державного управління.</p> <p>Лекція 9. План лекції 1. Управління ризиками як процес, його мета і завдання. 2. Основні етапи процесу управління ризиком 3. Механізми державного управління соціальними ризиками 4. Схема методів публічного управління соціальними ризиками</p> <p>Рекомендовані джерела: Основна: 29,10 Додаткова: 1,3 Інтернет-ресурси: 3</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати есе на теми: «Процес генерації ризику (risk-generation process) (за Майлі Меркфохером)»; «Етапи виникнення соціальних небезпек (технологічних і культурних)»; «Особливості ухвалення рішення про ризик культурних небезпек (post factum)»; «Ланцюг ризику» (risk chain): небезпека, прояв, ефекти, оцінювання.</p>	10
	<p>Практичне заняття № 14 1. Зміст процесу управління соціальними ризиками. 2. Методи управління ризиком 3. Правила вибору, оцінка ефективності вибраного методу.</p>	2

<p>Знати: Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей .</p> <p>Вміти: обґрунтування та забезпечувати реалізацію управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність; мотивувати людей та рухатися до спільної мети</p>	<p>Тема № 9. Ідентифікація ризиків та їх ранжирування</p> <p>Лекція 10. План лекції 1. Процедура ідентифікації ризиків. 2. Інструменти структурування ризиків</p> <p>Рекомендовані джерела: Основна: 7, 8, 12 Додаткова: 3, 13 Інтернет ресурси: 3</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати реферат на тему: « Ідентифікація ризиків, зумовлених гібридною війною, та ризиків діяльності суб'єктів господарювання у конфліктні часи»</p>	8
	<p>Практичне заняття № 15 1. Зміст метод ідентифікація ризиків «краватка-метелик». 2. Класифікатори соціальних ризиків 3. Аналіз чутливості та сценарний аналіз як інструменти ідентифікації ризиків. 4. Методи документування ризиків: табличний, графічний.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 16 Робота в малих групах з ментальними пастками та картографування ризиків</p>	2
<p>знати: підходи до аналізу та оцінювання соціальних ризиків.</p> <p>вміти: аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення; аналізувати та оцінювати рівень матеріально-</p>	<p>Тема № 10. Загальні підходи до аналізу та оцінки ризиків</p> <p>Лекція 11. План лекції 1. Огляд основних методів аналізу ризиків 2. Загальна характеристика методів експертної оцінки. 3. Оцінка ризиків і вразливості (Світовий банк)</p> <p>Рекомендовані джерела: Основна: 11,15, 17 Додаткова: 2 Інтернет ресурси:3</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати презентацію на тему «Методика аналізу ризику Вільяма Роува».</p>	8

<p>економічного захисту різних категорій населення; оцінювати якість соціальних послуг.</p>	<p>Практичне заняття № 17 1. Зміст методу оцінки вірогідності несприятливих подій: метод побудови дерева подій (ЕТА), метод «події-наслідку» і метод дерева відмов (FTA). 2. Техніка контрольованого інтервалу та пам'яті. 3. Метод порівняння об'єктивних і суб'єктивних оцінок ризику. 4. Розв'язування задач на оцінювання соціального ризику</p>	<p>2</p>
<p>знати: механізм оцінювання соціальними працівниками ризиків протидії домашньому насильству вміти: оцінювати настання ризикових ситуацій та якість соціальних послуг; діяти соціально відповідально та свідомо</p>	<p>Тема № 11. Механізм оцінки ризиків з боку соціальних працівників в розрізі запобігання та протидії домашньому насильству Лекція 12. План лекції 1. Значення систем оцінювання ризиків для соціальних працівників. 2. Показники оцінки ризику. Рекомендовані джерела: Основна: 15 Додаткова: - Інтернет ресурси: 1</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати есе «Модель оцінювання ризику Міжвідомчої конференції з оцінки ризику(MARAC)»</p>	<p>10</p>
	<p>Практичне заняття № 18 1. Вимоги до інструментів оцінювання соціальних ризиків. 2. Оцінка ризику безпеки соціальних працівників. 3. Оцінка ризику для притулків.</p>	<p>2</p>
<p>знати: сучасні стратегії та механізми управління соціальними ризиками; роль волонтерства в управлінні соціальними ризиками Вміти: виявляти, ставити та вирішувати проблеми; приймати практичні рішення для покращення соціального</p>	<p>Тема № 12. Стратегії та механізми управління соціальними ризиками Лекція 13. План лекції 1. Стратегії управління соціальними ризиками 2. Механізми управління соціальними ризиками Рекомендовані джерела: Основна: 8, 9 Додаткова: 13 Інтернет ресурси: 3</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Підготувати доповідь на тему: «Роль світового банку у формуванні системи управління соціальними ризиками»</p>	<p>8</p>
	<p>Практичне заняття 19 1. Роль заміни непродуктивних стратегій подолання завчасним плануванням і механізмами. 2. Розв'язування кейсів.</p>	<p>2</p>

<p>добробуту та підвищення соціальної безпеки; демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми</p>	<p>Практичне заняття 20 1. Волонтери як сучасний інструмент вирішення соціальних проблем. 2. Типи ризиків, пов'язаних із волонтерською службою. 3. Ризики, які супроводжують волонтерський рух.</p>	<p>2</p>
<p>знати: психологічні методи впровадження культури управління ризиком в організаціях соціального захисту . вміти: визначати стратегію інституту соціального захисту відповідно до властивих ризиків; робити детальний аналіз ризиків за різними характеристиками та властивостями; складати програму управління ризиком</p>	<p>Тема № 13. Формування культури управління ризиками в соціальній сфері Лекція 14. План лекції 1.Розвиток культури управління ризиками в організаціях соціального захисту .. 2.Методи запровадження ризиків в операційну діяльність в організаціях соціального захисту . 3.Формування довіри до системи управління ризиками. Рекомендовані джерела: Основна: 8, 9 Додаткова: 9 Інтернет ресурси: 2</p> <p>Самостійна робота студентів. Стратегії усунення ситуативних стресорів за допомогою реорганізації роботи за моделлю Дж. Хекмана. 2.Стратегії управління стресом</p> <p>Практичне заняття 21 1 Програма управління ризиками (ПУР) в організаціях соціального захисту .. 2.Етапи реалізації програми управління ризиками в організаціях соціального захисту. 3.Установлення відповідальності за впровадження ризик-менеджменту в в організаціях соціального захисту . 2. Розв'язування ситуацій із запровадження культури управління ризиками на підприємстві (робота в малих групах)</p>	<p>2</p> <p>8</p> <p>2</p>
<p>ВСЬОГО:</p>		<p>180/6</p>

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

основні:

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України зі змінами № 3302-IX від 09.08.2023. URL. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-iv.213>.
2. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії. Закон України зі змінами № 2868-IX від 12.01.2023 «». URL. : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
3. Про національну безпеку України. Закон України. № 2469-VIII від 21.06.2018 р.. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
4. ДСТУ ISO Guide 73:2013. - URL.: <http://metrology.com.ua/download/iso-iec-ohsas-i-dr/61-iso/325-dstu-iso-guide-73-2013>
5. Березіна С.Б. Соціальні ризики: теорія, методологія, захист: монографія. НАН України, Інститут демографії та соціальних досліджень. Київ: Компрінт. 2019. 543 с.
6. Березіна С.Б. Чинники і механізми формування соціальних ризиків поведінкового типу. *Бізнес інформ*. 2018. № 7. С. 264–272.
7. Корж Н. В. Ідентифікація ризиків у діяльності підприємств. Наукові праці Національного університету харчових технологій. Київ : НУХТ, 2020. №5, Том 20. С.59–65.
8. Корж Н. В. Структурування соціального капіталу як елементу корпоративного капіталу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки. 2019. Випуск 9. Частина 1. С. 122–126.
9. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
10. Мороз В.М. Ризик-менеджмент : навч. посібник для студ. спец. 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 140 с.
11. Демченко Г. В. Ризик менеджмент : конспект лекцій для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» першого бакалаврського рівня. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 74 с.
12. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 65 с.
13. Калашнікова, Т. Просторово значені ризики соціального відтворення: побудова дерева ризиків. *Демографія та соціальна економіка*. 2023. 51 (1), 40–52.
14. Дегтяр О.А., Непомнящий О.М. Напрями удосконалення засобів управління соціальним ризиком. Вісник НУЦЗУ. Сер. Державне управління. 2020. Вип. 1(6). С. 1–9.
15. Манн, Л., Бугаєць Т. Стандарти й методика оцінки ризиків для різних зацікавлених сторін в Україні: подальші кроки реалізації міжнародних стандартів щодо гарантування безпеки постраждалих від насильства стосовно жінок та домашнього насильства. . Аналітичний звіт. 2020. 106 с.
16. Власенко, Р. В., & Яценко, Л. Д. (2023). Соціальні ризики України в умовах війни та повоєнного відновлення. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (7). – URL.: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-07-01>
17. Методичний посібник щодо аспектів управління ризиками, як складової системи внутрішнього контролю у розпорядника бюджетних коштів. Міністерство фінансів України. Київ. 2022. 22 с. – URL.: <https://mof.gov.ua>

додаткові

1. Яковлева Г. До визначення поняття та природи соціальних ризиків у праві соціального забезпечення. *Право та інновації*. № 2 (22) 2019. С49-53
2. Новікова О.Ф. Оцінка соціальних ризиків в регіонах України як підстава для прийняття управлінських рішень щодо їх подолання. -URL. : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/July08/08.htm>
3. Holzmann R., Sherburne-Benz L., Tesliuc E. Social Risk Management: The World Bank's Approach to Social Protection in a Globalizing World. Washington D.C., 2003. P. 24 URL: www.siteresources.worldbank.org/SOCIALPROTECT
4. Корж Н.В., Соколовська В.В. Ризик-менеджмент в реалізації системи управління якістю закладів вищої освіти. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2019 р., № 4 (109)

5. Korzh N.V., Sokolovska V.V., Ivanchenko H.I. Evaluation of the effectiveness of social capital usage. Науковий журнал. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. Суми: ТОВ «ВТД «Університетська книга», 2017. № 3 . С.60–68.
6. Цілі Сталого Розвитку: Україна: національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2020. 176 с.
7. Бек У. Суспільство ризику. На шляху до другого модерну / пер. з нім. В. Седельник, - К.: Конкорд. 2020. 383 с.
8. Надрага В. Соціальні ризики в загальній теорії ризиків: проблеми понятійного апарату. Часопис економічних реформ. 2016. 3. С.75-83
9. Надрага В. Соціальні ризики: сутність, аналіз, можливості впливу: монографія/НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім Птухи. Київ: Сердюк ВЛ, 2015
10. Новіков В.М. Бюджетний ризик: зміст та регулювання у соціальній інфраструктурі. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 1 (32). С. 73– 86.
11. Новікова О.Ф. Оцінка соціальних ризиків в регіонах України як підстава для прийняття управлінських рішень щодо їх подолання. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juli08/08.htm>
12. Надрага В.І. Соціальні ризики в трудовій сфері. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015.471 с.
13. Таліб Н.Н. Черный лебедь. Под знаком непредсказуемости. URL: https://bookz.ru/authors/nassim-nikolas-taleb/4ernii-1_783/1-4ernii-1_783.html
14. Список категорій екологічних та соціальних ризиків ЄБРР, передбачений на 2014 рік. <https://www.ebrd.com/downloads/about/sustainability/ebrd-risk-russian.pdf>

інтернет-ресурси:

1. Інститу демографії та соціальних досліджень. Офіційний сайт <https://idss.org.ua/index>
2. Quantum – Finance in Perspective. Сайт, присвячений кількісним методам ризик-менеджменту [Електронний ресурс]. – URL. : <http://www.quantummagazine.com/>
3. Risk management - European Commission. URL. :: http://ec.europa.eu/health/preparedness_response/risk_management/index_en.htm.
4. МОП (2003). Рекомендації щодо статистичного визначення неформальної зайнятості, прийняті 17-ю ICLS. URL. : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/stat/documents/normativeinstrument/wcms_087622.pdf
5. МОП (2013). Вимірювання неформальної зайнятості: Статистичний посібник про неформальний сектор і неформальну зайнятість. Женева. URL. : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/dgreports/dcomm/publ/documents/publication/wcms_222979.pdf
6. Методичні положення щодо визначення неформальної зайнятості населення (затверджено наказом Державної служби статистики України від 23.01.2013 № 16) URL. : https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/18/metod_16.pdf [укр.].
7. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL. : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.